

Вікторія Петренко, канд. пед. наук,
доцент кафедри педагогіки та іноземної філології,
Харківський національний економічний університет
імени Семена Кузнеця

АДАПТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДГОТОВКОЮ СТУДЕНТІВ-МЕНЕДЖЕРІВ ДО МІЖКУЛЬТУРНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ЯК ПЕДАГОГІЧНА УМОВА

Стаття висвітлює проблему адаптивного управління підготовкою майбутніх менеджерів до міжкультурної професійної взаємодії. У статті визначено основні чинники, що обумовлюють впровадження адаптивного управління в процес підготовки майбутніх менеджерів до міжкультурної професійної взаємодії, як-то: самостійність (автономність) та відповідальність студентів за результати навчання; спрямованість особистості на самореалізацію та саморозвиток в майбутній професії.

Схарактеризовано особливості адаптивного управління підготовкою майбутніх менеджерів до міжкультурної професійної взаємодії як педагогічної умови, а саме, основні принципи, функції, етапи.

Ключові слова: адаптивне управління, професійна підготовка, педагогічна умова, менеджер, міжкультурна професійна взаємодія.

Актуальність дослідження. Програмні державні документи («Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр.» (2012), «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 рр.», нова редакція Закону «Про вищу освіту» (2014)) та інші нормативні акти Міністерства освіти і науки України наголошують на модернізації підготовки майбутніх фахівців у закладах вищої освіти на основі цінностей гуманістичної парадигми й особистісного підходу. Відтак, перед вітчизняною системою вищої освіти постає завдання створення умов для розвитку особистості, задоволення потреб суспільства та держави у кваліфікованих конкурентоспроможних фахівцях, менеджерах зокрема, які спроможні забезпечити організацію й координацію спільної продуктивної діяльності з

представниками різних бізнес-культур в процесі міжкультурної професійної взаємодії.

Варто констатувати, що особистісна орієнтація освіти дає підстави для впровадження адаптивного управління навчальною діяльністю студентів, що спрямоване на створення умов для самореалізації та саморозвитку майбутніх фахівців. Проведений теоретичний аналіз засвідчив, що проблемі професійної підготовки до певного виду взаємодії (соціальної, професійної, міжкультурної) присвятили свої дослідження С. Дмитриченко, Н. Ковчина, Є. Радигіна, О. Дишко, Т. Колбіна, Н. Гагіна, Є. Полякова, В. Карпенко, О. Дерев'янченко та інші. Проте теорія і практика підготовки майбутніх менеджерів у закладах вищої освіти свідчить, що проблема адаптивного управління навчальною діяльністю студентів як педагогічної умови в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців до міжкультурної професійної взаємодії не знайшла значного висвітлення в роботах вітчизняних науковців, що негативно впливає на практику професійної підготовки.

Метою даної статті є визначення специфіки адаптивного управління підготовкою майбутніх менеджерів до міжкультурної професійної взаємодії як педагогічної умови.

Виклад матеріалу дослідження. Відповідно до Галузевих стандартів і Національної рамки кваліфікацій (НРК) ключовою загальною компетентністю майбутнього фахівця напряму підготовки 0306 «Менеджмент і адміністрування» спеціальності «Менеджмент» є комунікація або «взаємодія, співробітництво з широким колом осіб (колеги, керівники, клієнти) для провадження професійної або навчальної діяльності». Специфіка професійної діяльності менеджера (тип «людина – людина») полягає в тому, що вона є управлінською діяльністю і, за своєю сутністю, метадіяльністю (діяльність над діяльністю), спрямованою на організацію діяльності інших людей [3]. Управлінська діяльність менеджера в організації зумовлює його подвійний статус, менеджер одночасно є формальним лідером

організації, він стоїть над нею через своє ієрархічно вище службове становище, та її членом, що спричиняє поєднання індивідуальної та спільної діяльності менеджера. Оскільки управлінська діяльність припускає наявність інших суб'єктів діяльності, якими керують, то вона є спільною. Проте діяльність менеджера не перестає бути при цьому індивідуальною. Більше того, індивідуальна діяльність менеджера, спрямована на вирішення завдань управління, істотно змінюється; різко підвищується її рівень складності, самостійності, відповідальності.

Проте підготовка студентів до самостійності (автономності) у навчанні спричиняє одну з психолого-педагогічних проблем, що вимагає вирішення у процесі професійної підготовки, підготовки до міжкультурної професійної взаємодії зокрема. Спостерігається інколи пасивне ставлення студентів до навчання, особливо до самостійної роботи; з неготовністю брати на себе відповідальність за результати своєї навчальної діяльності; недостатньо сформованими навичками з планування та організації навчальної діяльності. Однак самостійність (автономність) та відповідальність студентів за результати навчання є вимогою сьогодення [4].

Отже, забезпечення передумов для подальшого саморозвитку особистості є одним з найважливіших завдань вищої освіти, а саме виховної складової цілісного педагогічного процесу. Саморозвиток особистості є процесом особистісного становлення з метою ефективної самореалізації на основі внутрішніх значущих прагнень і зовнішніх впливів, що складається з таких стадій, як-то: самопізнання, самоуправління, самоосвіта та самореалізація.

Самопізнання в контексті професійної підготовки є пізнанням студентом себе як суб'єкта навчальної діяльності. Самопізнання пов'язано з рефлексією та уявленнями про себе, «Я-концепція», а також концепція «бачення себе як професіонала».

Самоуправління є внутрішнім керівництвом діяльністю для досягнення визначених цілей, що передбачає планування діяльності, її регулювання, самоконтроль, самоаналіз і самооцінювання отриманого результату [7, с. 44]. Самоуправління в умовах освітнього середовища обумовлює власну педагогічну активність особистості, що спрямована на саму особистість для набуття та розвитку нових якостей та здібностей для професійного та особистісного самовдоволення. Самоуправління складається з аналітичної оцінки ситуації, здатності до визначення проблеми, планування рішень, здатності до створення умов для реалізації рішень, володіння методами самокорекції й самоконтролю, прояву вольових якостей як умови і засобу самоуправління, тощо.

Самоосвіта є процесом усвідомленого розвитку особистістю власних якостей, здібностей, навичок для досягнення ідеалу концепції «Я-професіонал».

Самореалізація – матеріалізація знань, умінь, навичок особистості в практичній діяльності, що припускає певний рівень самоуправління. Особистість є складною системою, що розвивається самостійно, стратегії власного розвитку обираються відповідно до її внутрішніх потреб та прагнень.

Отже, управління педагогічною системою підготовки майбутніх менеджерів до міжкультурної професійної взаємодії як педагогічної умови полягає в забезпеченні поступового переходу студентів від прямого управління через співуправління до самоуправління навчальною діяльністю, а саме, в адаптивному поетапному управлінні навчальною діяльністю студентів.

Слід зазначити, що у процесі управління важливого значення набуває розуміння й усвідомлення того, яким чином відбуваються процеси адаптації людини до середовища. П. Третьяков наголошує, що розвиток здібностей особистості до самовдосконалення на основі врахування її вікових

особливостей, внутрішніх ресурсів і можливостей є визначальною ознакою адаптивності [9, с. 9]. Науковець визначає «адаптацію» не тільки як пристосування до успішного функціонування в конкретному середовищі, але й здатність до подальшого психологічного, особистісного, соціального розвитку [9, с. 8]. Г. Єльнікова поняття «адаптація» розуміє як «вид взаємодії особистості або соціальної групи з соціальним (освітнім) середовищем, що призводить до узгодження вимог та очікувань її учасників» [5, с. 186].

Адаптивне управління науковці потрактовують як спрямування об'єкта на самоуправління і саморозвиток на основі кооперації і діалогового узгодження через сполучення цільових функцій суб'єктів для спільного прийняття рішення [8, с. 90]; як «процес взаємовпливу, що викликає взаємоприспособлення поведінки суб'єктів діяльності на діа(полі)логічній основі, яка забезпечується спільним визначенням реалістичної мети з наступним поєднанням зусиль і самоспрямуванням дій на її досягнення» [1, с. 50].

Отже, метою і результатом навчання мають стати позитивні зміни самого суб'єкта діяльності, а саме, студента.

Основні принципи адаптивного управління підготовкою студентів до міжкультурної професійної взаємодії як педагогічної умови цілком співвідносяться з адаптивним управлінням підсистемами вищого навчального закладу з акцентом на підготовку до подальшого професійного розвитку впродовж усього життя та доповнюються принципами гуманістичного та особистісного підходів до педагогічного процесу. Серед принципів адаптивного управління підготовкою студентів до міжкультурної професійної взаємодії виокремлюємо наступні: принцип пріоритетного визнання розвитку людини і визначальності природного шляху його здійснення; принцип управління через самоуправління; принцип мотивації; принцип спрямованої самоорганізації; принцип співпраці; принцип

моніторингу; принцип спільного прогнозування подальшого розвитку за аналізом результату та принцип відкритості.

Серед основних функцій адаптивного управління підготовкою студентів до міжкультурної професійної взаємодії визначаємо такі, як-то: спільне вироблення реалістичної мети, кооперація дій і самоспрямування, самомоніторинг процесу й моніторинг за результатом, прогностичне регулювання.

Сучасні науковці (І. Зимня, В. Беспалько, П. Гальперин, М. Кларін, П. Підкасистий, Н. Тализіна, Т. Шамова та ін.) вважають, що студент є суб'єктом навчальної діяльності за умови свідомого, вмотивованого й активного учіння, сутність якого полягає в самостійному цілеспрямованому засвоєнні знань, перетворенні власного досвіду за допомогою соціально вироблених знань, набутті професійних компетентностей для їх використання в подальшому житті, у професійній діяльності [6]. Як зазначають В. Болотов, В. Серіков, компетентність є продуктом навчання, результатом саморозвитку особистості, самоуправління, узагальнення діяльнісного й особистого досвіду [2, с.14-18].

Ефективність навчання як чинника процесу саморозвитку студентів обумовлена не заміною наявного досвіду і знань на нові, а узгодженням й структуруванням особистого досвіду з наявними знаннями, накопиченими в процесі своєї життєдіяльності. Тоді осмислені знання, способи пізнавальної діяльності, а також методи самостійного пошуку знань стають особистісним придбанням, сприяють розвитку особистості. Сутність учіння полягає в самостійній навчальній діяльності, основою якої є самоконтроль і самооцінка.

Отже учіння відбувається за умови, коли студент самостійно управляє своєю навчальною діяльністю. Із цього витікає, що підготовка менеджерів до міжкультурної педагогічної взаємодії значною мірою залежить від їхнього уміння здійснювати самоуправління навчальною діяльністю.

Алгоритм самоуправління навчальною діяльністю студента як суб'єкта навчання і регулятора самоуправління, що відтворює логіку діяльності, складається з таких етапів: цілепокладання навчальною діяльністю, а також цілепокладання саморозвитку, власне цілепокладання як регулятора самоуправління; вибір засобів необхідних для досягнення поставленої мети; прийняття рішень: коли і за яких умов поставлена мета може бути досягнута обраними засобами; виконання прийнятих рішень; оцінка результатів виконання рішення, аналіз причин успіху- невдачі; накопичення індивідуального досвіду, фіксація результатів і способів розвитку своєї особистості і суб'єктних якостей.

Дидактичним підґрунтям поступового переходу від прямого управління до самоуправління є теорія поетапного формування розумових дій (П. Гальперін, В. Ляудіс, Н. Тализіна) і теорія проблемного навчання (M. D. Merrill). Перша теорія орієнтує студентів на усвідомлене самоуправління процесом засвоєння знань, а також формує культуру навчальної діяльності студента як суб'єкта освіти, що особливо важливо з огляду на формування в студентів здатності до навчання протягом життя. Процес формування культури навчальної діяльності є цілеспрямованим творчим процесом з формування індивідуального стилю навчальної та професійної діяльності. Основою для формування культури навчальної діяльності є прагнення особистості до саморозвитку, а також ціннісне ставлення до культури навчальної праці, знання принципів наукової організації праці, психологічних механізмів розвитку особистості, вміння та навички раціонального використання учбового часу тощо. Друга теорія орієнтуватиме студентів на евристичний і творчий рівень виконання самостійної пізнавальної діяльності, що сприятиме самореалізації особистості в подальшій життєдіяльності, оскільки студент сам повинен вирішити проблему, знайти новий спосіб дій тощо.

Адаптивне поетапне управління навчальною діяльністю студентів як педагогічної умови відбувається за такими етапами:

1. Етап неструктурованого виконання навчальної діяльності (рівень прямого управління навчальною діяльністю студента), орієнтує студента на усвідомлення необхідності саморозвитку. Постановку мети і планування майбутньої діяльності студент здійснює за допомогою викладача, тому викладачеві необхідно зорієнтувати студента на смисло-ціннісне значення учіння для подальшої професійної діяльності. Педагогічними засобами прямого управління навчальною діяльністю є: обговорення питання актуальності та важливості вивчення навчального матеріалу; обговорення шляхів опрацювання навчального матеріалу; робота з ключовими термінами тощо.

2. Прогностично-діагностичний етап (рівень співуправління). Процеси рефлексії, самопізнання дозволяють студентові проаналізувати й оцінити свої можливості, визначити перспективи власного розвитку, обрати власні способи пізнавальної діяльності, методи самостійного пошуку знань, що сприяє створенню індивідуального стилю учіння та культури навчальної діяльності. Постановка мети здійснюється за допомогою викладача, решту етапів учіння студент виконує самостійно відповідно до алгоритму самоуправління навчальною діяльністю. Педагогічними засобами непрямого управління навчальною діяльністю є: стратегії взаємного навчання; інтерактивне навчання; дискусії, дебати тощо.

3. Етап самостійного структурування навчальної діяльності (рівень самоуправління). Навчальна діяльність виконується студентом за власною ініціативою, самостійно, відповідно до алгоритму самоуправління навчальною діяльністю. На цьому етапі доцільно використовувати такі педагогічні засоби самоуправління, як-то: опитувальники для самооцінки діяльності з вивченої теми та інші творчі завдання.

Висновки. Адаптивне поетапне управління навчальною діяльністю студентів як педагогічна умова полягає в забезпеченні поступового переходу студентів від прямого управління через співуправління до самоуправління навчальною діяльністю.

Наступні публікації будуть стосуватися питань розробки навчального середовища, що має враховувати специфіку впровадження адаптивного поетапного управління в процес підготовки до міжкультурної професійної взаємодії.

Література

1. Адаптивне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи [Текст] : кол. монографія / Г. В. Єльнікова, Т. А. Борова, О. М. Касьянова [та ін.] ; заг. ред. Г. В. Єльнікова. – Чернівці : Технодрук, 2009. – 570 с.
2. Болотов В. А., Сериков В. В. Компетентностная модель: от идеи к образовательной программе / В. А. Болотов, В. В. Сериков // Педагогика. - 2003. - №10. - С.14-18.
3. Гладкова В. М. Професійне самовдосконалення менеджерів вищих навчальних закладів : акмеологічні основи : Монографія. / В. М. Гладкова. – Київ: Освіта України, 2013. – 350 с.
4. Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система: довідник користувача / пер. з англ.; за ред. д-ра техн. наук, проф. Ю. М. Рашкевича та д-ра пед. наук, доц. Ж. В. Таланової. - Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. – 106 с.
5. Єльнікова Г. В. Наукові основи адаптивного управління закладами та установами загальної середньої освіти [Текст] : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.01 / Єльнікова Галина Василівна ; Центральний ін-т післядипломної педагогічної освіти АПН України. – К., 2005. – 453 с.
6. Зимняя И. А. Педагогическая психология : учебник / И. А. Зимняя. – М. : Логос, 2004. – 384 с.
7. Кабусь Н. Д. Організація навчально-творчої діяльності старшокласників загальноосвітніх навчальних закладів: дис. канд. пед. наук : 13.00.09 / Н. Д. Кабусь. — Х., 2007. — 260 с.
8. Рогова Т. В. Персоналізований підхід в управлінні педагогічним колективом / Т. В. Рогова. – Х. : Нове слово, 2006. – 299 с.
9. Третьяков П. И. Адаптивное управление педагогическими системами. / П. И. Третьяков, С. Н. Митин, Н. Н. Бояринцева. – М. : Академия, 2003. – 368 с.

Викторія Петренко, канд. пед. наук
доцент кафедри педагогіки та іноземної філології
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця

АДАПТИВНОЕ УПРАВЛЕНИЕ ПОДГОТОВКОЙ СТУДЕНТОВ-МЕНЕДЖЕРОВ К МЕЖКУЛЬТУРНОМУ ПРОФЕССИОНАЛЬНОМУ ВЗАИМОДЕЙСТВИЮ КАК ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ УСЛОВИЕ

Статья освещает проблему адаптивного управления подготовкой будущих менеджеров к межкультурному профессиональному взаимодействию. В статье определены основные факторы, создающие условия для внедрения адаптивного управления в процесс профессиональной подготовки, а именно: самостоятельность (автономность) и ответственность студентов за результаты обучения; направленность личности на самореализацию и саморазвитие в будущей профессии.

Определены основные принципы, функции, этапы адаптивного управления профессиональной подготовкой менеджеров к межкультурному профессиональному взаимодействию как педагогического условия.

Ключевые слова: адаптивное управление, педагогическое условие, профессиональная подготовка, менеджер, межкультурное профессиональное взаимодействие.

Viktoriia Petrenko, Candidate Degree in Pedagogical Sciences
Associate Professor of Department of Pedagogy and Foreign Philology
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

ADAPTIVE MANAGEMENT OF STUDENTS-MANAGERS' TRAINING FOR INTERCULTURAL PROFESSIONAL INTERACTION AS PEDAGOGICAL CONDITION

The article highlights the problem of adaptive management of students-managers' training for intercultural professional interaction. The article defines the main factors that create conditions for the implementation of adaptive management in the process of training future managers for intercultural professional interaction, namely: independence (autonomy) and responsibility of students for learning outcomes; the person's orientation to self-realization and self-development in the future profession.

The principles, functions, stages of adaptive management of future managers' training for intercultural professional interaction as a pedagogical condition are characterized.

Keywords: adaptive management, professional training, pedagogical condition, manager, intercultural professional interaction.

Стаття прийнята до друку 06.02.2018

Рецензент: Борова Т.А., доктор пед. н., професор, зав. кафедри педагогіки та іноземної філології, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Авторський реферат

статті В. Петренко «Адаптивне управління підготовкою студентів-менеджерів до міжкультурної професійної взаємодії як педагогічна умова»

The topicality of the article is due to the modernization of the training of future specialists in institutions of higher education on the basis of the values of the humanistic paradigm, which provides the basis for further self-development of the individual. Interaction with the nearest environment and people, intercultural professional interaction in particular, is a means of self-realization and self-development of the individual, which is carried out throughout life.

The basic principles of adaptive management of student preparation for intercultural professional interaction are fully correlated with the principles of adaptive management of higher education institutions subsystems with an emphasis on further professional development throughout life and are complemented by the principles of a humanistic approach to the pedagogical process.

The main functions of the adaptive management of the preparation of students for intercultural professional interaction guide the student to determine their own algorithm of self-management by learning activity as a subject of training and a regulator of self-government. The didactic basis for the gradual transition from direct governance to self-management is the theory of the step-by-step formation of mental actions (P. Galperin, V. Liaudis, N. Talyzina) and the theory of problem training (M. D. Merrill).

Adaptive step-by-step management of students' learning activities occurs in the following stages: the stage of unstructured performance of educational activities (the level of direct management of the student's academic activity), pedagogical means are aimed at discussing the relevance and importance of studying the teaching material; predictive-diagnostic stage (the level of co-management), pedagogical means contribute to the creation of an individual style of teaching and culture of learning activity; the stage of independent structuring of educational activities (the level of self-government), pedagogical means orient the subject of the learning activity of self-evaluation and forecasting further development by analyzing learning outcomes.

Keywords: adaptive management, professional training, pedagogical condition, manager, intercultural professional interaction.

ВИПУСК 4 (7), ПЕДАГОГІКА, 2018

АДАПТИВНЕ УПРАВЛІННЯ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Серія "Педагогіка"

№ 4 (7), 2018

[Інформація для друку](#) [Зміст](#) [Обкладинка](#) [Сертифікат](#)

Електронне наукове фахове видання

Наказ МОН України № 693 від 10 травня 2017 року

ЗМІСТ

I. АДАПТИВНЕ УПРАВЛІННЯ В ТЕОРІЇ ОСВІТИ

1. Антонова А. С.

Методологічні та теоретичні основи естетичного виховання сучасної студентської молоді

Резюме. На сучасному етапі зросла увага до проблем теорії і практики естетичного виховання як засобу формування всебічно розвинутої, духовно багатой особистості. У статті визначено методологічні та теоретичні основи естетичного виховання сучасної студентської молоді.

2. Борова Т. А.

Адаптивне управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників у контексті європейських цінностей забезпечення якості вищої освіти

Резюме. У роботі подаються результати аналізу адаптивного управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників у контексті Європейських цінностей забезпечення якості освітніх послуг у закладі вищої освіти. Використовувався логіко-системний і структурно-функціональний аналіз наукової літератури, метод моделювання і статистичний метод середнього арифметичного. Визначається поняття «якість освіти». Виокремлюється сутність забезпечення якості освіти. Підкреслюється, що забезпечення якості та поліпшення якості взаємопов'язані і підтримують розвиток культури якості, яка охоплює все: від студентів і викладачів до керівництва закладу освіти та його управління. Зауважується, що визначальним принципом гарантії якості освітнього процесу є його діалогічність як основа адаптивного управління професійним розвитком науково-педагогічного працівника. Від того яка є основа взаємодії між керівником та науково-педагогічним працівником залежить їх результативність виконання завдань. Результатом взаємозгодження є спільно визначена реалістична мета, яку необхідно досягти і яка є основою їх дії. Адаптивне управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників реалізується шляхом застосування механізму спрямованої самоорганізації, а саме: освітнього коучингу, який ґрунтується на закономірностях та принципах спрямованої самоорганізації і метою якого є підтримка людини у професійному розвитку. Обґрунтовується поняття освітнього коучингу як систему заходів щодо встановлення діалогової взаємодії між учасниками освітнього процесу з метою досягнення взаємновизначених цілей: як з удосконалення професійної діяльності, так і з підвищення якості навчання, що, у свою чергу, забезпечує підвищення ефективності роботи закладу освіти і його конкурентоздатність. Кінцевою метою освітнього коучингу є професійний саморозвиток особистості. Освітній коучинг здійснюється на основі освітнього моніторингу, постійний зворотній зв'язок прискорює процеси професійного розвитку та саморозвитку людини, що приводить до більш продуктивної професійної діяльності й самореалізації та підвищує конкурентоздатність закладу вищої освіти. У ході експериментального дослідження встановлено, що різниця у професійному розвитку науково-педагогічних працівників в експериментальних та контрольних групах складає 5%.

3. Єльнікова Г. В.

STEM-освіта в контексті адаптивного підходу

Резюме. У статті розглядається інноваційний напрям розвитку вітчизняної освітньої системи – STEM-освіта – з позицій адаптивних процесів її впровадження. Виокремлюються і розкриваються зміни, що відбуваються при використанні цього напрямку в практичній діяльності закладів загальної середньої освіти. Особлива увага приділяється інтеграції в освітньому процесі науки, технології, інженерії та математики. Визначаються STEM-компетенції для опанування молодим поколінням та взаємозв'язок цих компетенцій і принципів впровадження STEM-освіти з принципами адаптивного управління, що використовуються в освітньому процесі при застосуванні інновацій. Розкривається поняття спрямованої самоорганізації.

4. Мандражи О. А.

Управління освітніми проектами

Резюме. У статті звертається увага на доречність у сучасних реаліях вищої школи освоєння освітніх проектів і функціонування проектних груп, діяльність яких може бути направлена як на вирішення певних проблем так і на залучення внутрішніх резервів та потенціалів освітніх елементів. Обґрунтовується необхідність управління проектними групами чи то організація управління всередині проектних груп на основі ідей адаптивного управління із застосуванням горизонтальних та мережевих управлінських структур.

5. Ростока М. Л.

Моніторинг як методологічна основа прогнозування якості освітнього процесу: альтернативний підхід

Резюме. Автор наводить альтернативну технологію здійснення моніторингових досліджень та визначає роль моніторингу як методологічної основи прогнозування якісних показників освітнього процесу.

II. УПРАВЛІННЯ АДАПТИВНИМИ ПРОЦЕСАМИ В ОСВІТНІЙ ПРАКТИЦІ

6. Бобрикова Ю. С.

Сучасні та інноваційні методи викладання і навчання спеціалістів у вищій школі

Резюме. У статті розглядаються методи активного навчання як способи організації педагогічного процесу, котрі поліпшують якість підготовки майбутніх фахівців. Представлені види та переваги інтерактивних методів, як однієї з форм інноваційного навчання, а також, представлений алгоритм проведення інтерактивного заняття, та викладено особливості проведення його основної частини. Описано інноваційні методи навчання, які використовуються у системі сучасного освітнього процесу у вищій школі та описано функції навчального процесу, основними серед яких стають виховання, розвивання та самовдосконалення. Визначаються характерні особливості засобів, форм і методів інноваційного навчання, розкривається специфіка їх використання в інтерактивному освітньому середовищі.

7. Брусєва В. А.

Актуальність підготовки фахівців з управління інтелектуальною власністю у вищій школі на адаптивних засадах

Резюме. Автор розкриває адаптивні засади підготовки фахівців з управління інтелектуальною власністю та окреслює актуальність цієї проблеми у вищій школі.

8. Ветренко М. Ю., Кравченко Г. Ю. **Управління якістю дошкільної освіти на основі освітнього моніторингу**

Резюме. Останнім часом значна увага приділяється з'ясуванню особливостей управління сучасними навчальними закладами, аналізу нових умов, у яких вони функціонують і розвиваються, змістовому наповненню управлінських функцій. Насамперед, відбувається переосмислення поняття якості освіти і необхідність моделювання відповідної системи управління нею. Управління якістю освіти в дошкільних навчальних закладах у сучасних умовах потребують особливих підходів, нестандартних рішень, які в повному обсязі повинні враховувати особливості освітнього середовища, запити й потреби батьків та інших соціальних партнерів дошкільних навчальних закладів. Управління якістю дошкільної освіти буде ефективним завдяки створенню гнучкої моделі управління якістю освіти в ДНЗ, яка повинна передбачати такі етапи діяльності: попереднє вивчення стану діяльності навчального закладу; планування, організація та забезпечення освітнього процесу; відстеження діяльності випускників. У сучасному менеджменті все більше утверджується ідеологія адаптивного управління якістю освіти в навчальному закладі. Тому актуальним є впровадження освітнього моніторингу в систему роботи ДНЗ. За допомогою освітнього моніторингу відстежується динаміка змін в освітній системі для спрямування її розвитку на запланований результат. Для управління якістю освіти дошкільного навчального закладу необхідно: визначити пріоритетні компоненти якості освіти в навчальному закладі; розробити критерії і показники якості освіти на рівні навчального закладу; розробити (адаптувати) модель діяльності педагога; розробити (адаптувати) модель діяльності дітей; провести експертне оцінювання змісту освіти: виділити позитивні та негативні моменти; провести експертне оцінювання результативності навчально-виховного процесу. Перш за все, види моніторингу, на наш погляд, визначають і самі об'єкти моніторингу, зокрема складових якості освіти: якості освітнього процесу, ресурсного забезпечення, управління, результатів роботи освітньої системи ДНЗ. Також об'єктами моніторингу можуть бути діяльність вихованців, педагогів, робота з батьками, управлінська діяльність, матеріально-технічний і фінансовий стан, організація додаткових платних освітніх послуг. Використання педагогічного моніторингу в роботі дошкільного навчального закладу допоможе результативній організації управлінської діяльності керівника щодо здійснення освітнього процесу в дошкільному навчальному закладі, сприятиме стимулюванню особистого розвитку дітей і творчому зростанню педагогів, а також ефективному розподілу ресурсів дошкільного навчального закладу, що у свою чергу вплине на підвищення статусу та іміджу цього закладу в районі чи місті.

9. Гуралюк А. Г.

Сучасні засоби візуалізації предметних онтологій на адаптивних засадах

Резюме. Автор на засадах онтологічного підходу за допомогою візуалізації наводить приклади побудови предметних онтологій для використання в освітньому процесі на адаптивних засадах.

10. Завязун Т. В.

Дослідження сучасних підходів до проблеми виникнення труднощів комунікації дошкільників

Резюме. У статті на основі аналізу наукової літератури представлені сучасні підходи до проблеми виникнення труднощів комунікації дошкільників, розкриті їх причини та шляхи усунення. З'ясовано, що мовленнєвий розвиток дошкільника відбувається поступово шляхом наслідування соціального досвіду суспільства при включенні дитини у комунікативну діяльність.

11. Кожевнікова І. М.

Управління освітнім процесом засобами дистанційної освіти в умовах закладу загальної середньої освіти

Резюме. У статті розглядається питання управління процесом впровадження дистанційного навчання в школі. З'ясовано зміст понять: «дистанційне навчання», «управління». Визначено сутність дистанційного навчання, схарактеризовано зміст діяльності адміністрації школи щодо впровадження дистанційного навчання в школі. Розглянуто спосіб організації процесу навчання, заснований на використанні сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій, що дозволяють здійснювати навчання на відстані без безпосереднього контакту між викладачем і учнем. Дистанційне навчання є однією зі складових особистісно-орієнтованого навчання. Розроблено факторно-критеріальну модель аналізу стану управління процесом впровадження дистанційного навчання як органічного складника професійної підготовки педагогів до роботи в умовах сучасного суспільства. Впровадження цієї моделі в управлінський процес дозволить швидко й оперативно провести загальний моніторинг та прийняти рішення щодо коригування освітньої діяльності закладу загальної середньої освіти.

12. Козлова С. В.

Науково-методичне забезпечення організації профільного навчання в загальноосвітній школі:

інструментарій оцінювання організації профільного навчання

Резюме. У статті розкривається поняття профільного навчання в освітньому просторі України, як засобу диференціації та індивідуалізації навчання, коли за рахунок змін у структурі освітньої діяльності враховуються інтереси, схильності та здібності учнів, який визначається з урахуванням освітніх потреб учнів, кадрових можливостей і матеріальної бази школи, перспектив здобуття подальшої освіти випускниками школи у вищих навчальних закладах. У змісті звернено увагу на основні напрямки діяльності адміністрації навчального закладу щодо впровадження профільного навчання. Враховуючи наукові досягнення запропоновано власну модель аналізу стану управління процесом впровадження профільного навчання в ЗЗСО, розроблену на основі аналізу науково-методичних наробок із означеної проблеми та реалій сучасності. Визначено основні критерії для вивчення ефективності стану управління процесом впровадження профільного навчання. Доведено, що впровадження в межах системи управління навчальним закладом інструментарію оцінювання організації профільного навчання та моніторингу якості профільної освіти дозволить підвищити ефективність функціонування, розвитку та результативності діяльності навчального закладу.

13. Кривошеєва І. А.

Технологія формування управлінської культури керівників закладу дошкільної освіти

Резюме. Стаття раскрывает основные положения технологии формирования управленческой культуры руководителей учреждений дошкольного образования. В статье определены основные этапы этого процесса, дан перечень тех профессиональных качеств и личностных характеристик, обуславливающих уровень профессионального роста управленца. Предложен перечень тех видов деятельности, направленных на овладение руководителем основ управленческой культуры, которые являются наиболее эффективными на каждом из этапов профессионального роста. Охарактеризован этапы ее реализации технологии формирования управленческой культуры руководителей в процессе профессиональной деятельности (организационно-подготовительный, содержательно-деятельностный процессуальный, когнитивный, рефлексивно-корректирующий) и учебно-методический инструментарий.

14. Кудикіна Н. В., Носачев Ю. Ф.

Компетентнісно орієнтована методика викладання у вищій професійній освіті (теоретичний аспект)

Резюме. . Стаття присвячено висвітленню теоретичних засад реалізації компетентнісно орієнтованої методики викладання у вищій професійній освіті, суттю якої є формування професійної компетентності випускника. У публікації обґрунтовано модель відповідної методики.

15. Марчук А. А.

Особливості застосування стилів комунікації у процесі управління педагогічною взаємодією

Резюме. У статті розглядаються особливості застосування стилів комунікації у процесі управління педагогічною взаємодією. У ході написання роботи було проведено аналіз наукової літератури, за даною тематикою та обґрунтовано важливість переходу сучасної системи освіти на європейську модель. Визначається поняття «педагогічна взаємодія». Виокремлюється сутність стилів комунікації у процесі управління освітньою діяльністю. Зауважується, що стилі комунікації мають безпосередній вплив на взаємодію між викладачами та студентами, що в свою чергу, сприяє поліпшенню якості освіти. Виокремлюються основні стилі та види та функції міжособистісної комунікації, а також їхній вплив на освітній процес у закладах вищої освіти. Розглядаються основні переваги та недоліки монологічного та діалогічного видів спілкування. Підкреслюється, що діалог є одним з найкращих способів налагоджувати відношення зі студентами. Обґрунтовується поняття комунікації як процесу обміну інформацією між двома або більше особами, спілкування за допомогою вербальних і невербальних засобів із метою передавання та одержання інформації. Сучасні вимоги до фахівців відрізняються від попередньої ситуації, тому, для виведення педагогічної взаємодії на новий рівень, викладачам потрібно змінити свій підхід до комунікації зі студентами. Так як комунікація виконує ряд функцій на особистісному і на соціальному рівні, створюючи і підтримуючи соціальні ролі, вона відіграє важливу роль у педагогічній взаємодії. Тобто, було визначено, що діалог є основним засобом управління педагогічною взаємодією, так як через такий вид спілкування реалізується принцип інтерактивності, продуктивності та духовної збагаченості, і тому саме такий вид спілкування, як особливий рівень комунікативного процесу, відповідає потребам людини у особистісному контакті

16. Петренко В. О.

Адаптивне управління підготовкою студентів-менеджерів до міжкультурної професійної взаємодії як педагогічна умова

Резюме. Стаття висвітлює проблему адаптивного управління підготовкою майбутніх менеджерів до міжкультурної професійної взаємодії. У статті визначено основні чинники, що обумовлюють впровадження адаптивного управління в процес підготовки майбутніх менеджерів до міжкультурної професійної взаємодії, як-то: самостійність (автономність) та відповідальність студентів за результати навчання; спрямованість особистості на самореалізацію та саморозвиток в майбутній професії. Схарактеризовано особливості адаптивного управління підготовкою майбутніх менеджерів до міжкультурної професійної взаємодії як педагогічної умови, а саме, основні принципи, функції, етапи.

17. Погорелова Т. Ю.

Корпоративна соціальна відповідальність як складова професійної компетенції майбутнього менеджера

Резюме. Актуальність статті зумовлена необхідністю системного розуміння явища корпоративної соціальної відповідальності в контексті сучасної професійної освіти менеджерів. Метою статті є обґрунтування поняття «корпоративна соціальна відповідальність» у контексті суспільства сталого розвитку. У статті вирішено низку завдань: проаналізовано становлення концепції корпоративної соціальної відповідальності, визначено її структурні компоненти, виокремлено шляхи культивування корпоративної соціальної відповідальності у майбутніх менеджерів у процесі професійної підготовки

18. Савельєва Т. А.

Педагогічні умови підготовки молодших спеціалістів сфери обслуговування в професійно-педагогічних навчальних закладах

Резюме. У статті розглянуто пропозиції щодо комплексного підходу до організаційно-навчальної діяльності професійно-педагогічного коледжу з використанням адаптивних перетворень на різних етапах роботи та на цьому підґрунті виокремлюються педагогічні умови підготовки молодших спеціалістів сфери обслуговування. Увага приділяється адаптивним змінам з боку адміністративного керівництва навчальним закладом, педагогічного кадрового складу та студентів, на основі взаємодії забезпечується більш якісна підготовка випускників, які відповідають сучасним вимогам ринку праці.

19. Сасіна Л. О.

Слоціологічне дослідження ставлення студентів до навчання

Резюме. В умовах реформування українського суспільства істотні зміни відбуваються в соціальному інституті освіти. Його раціональному функціонуванню заважають вже відомі і нові проблеми - інституційні конфлікти. Метою дослідження є узагальнення ключових протиріч, які існують в сфері освіти, і визначення ставлення нинішніх студентів до навчання з використанням методу анкетування. Аналіз результатів опитування дозволить з'ясувати ряд принципів питань, які необхідно враховувати при формуванні стратегії і тактики функціонування освіти, щоб не допустити розвитку деструктивних процесів в Україні.

20. Сюравич М. К., Мастеркова Т. В. **Інституціоналізація культурного капіталу особливо обдарованих учнів у системі загальної середньої освіти**

Резюме. В даній статті зроблена спроба аналізу формування культурного капіталу школярів загальноосвітніх закладів та відтворення його у системі освіти задля сприяння особистісному зростанню та професійній реалізації індивіда, а також збереженню культурного зв'язку між поколіннями. Оскільки метою реформування повної загальної середньої освіти є всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка вдосконалюється і навчається впродовж життя, авторами статті визначаються пріоритети в роботі педагога по залученню школярів до участі в інтелектуальних змаганнях.

III. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

21. Баніт О. В.

22. Савченко І. М.

Тенденції розвитку професійної освіти країн Євросоюзу в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів

Резюме. У статті автор

Затверджено до друку рішенням засідання Вченої ради Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків
протокол № 8 від 13.04.2018 р.

© Українська інженерно-педагогічна академія

© Громадська організація "Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами